

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. декана факультету

міжнародних економічних

відносин та туристичного бізнесу

(вказати назву структурного підрозділу)

Мірошниченко Тетяна Миколаївна

(вказати П.І.Б керівника)

“29” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Культура комунікацій та професійна етика

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(шифр і назва)

освітня програма: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни: за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: старший викладач кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Ганна ФЕДОРОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “27” серпня 2024 року № 21

В. о. завідувача кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

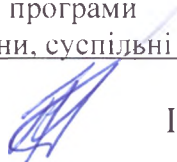

(підпис)

Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО
(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. директора ІІІІ «Каразінський міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«18» вересня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Культура комунікацій та професійна етика

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

вид дисципліни за вибором

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

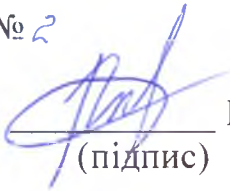
«~~17~~» вересня 2024 року, протокол № 2

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

старший викладач кафедри міжнародних відносин Ганна ФЕДОРОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

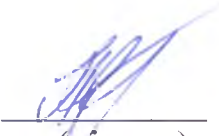
Протокол від «~~13~~» вересня 2024 року № 2

В.о. завідувача кафедри Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Гарант освітньо-професійної програми

«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(магістерського рівня)

(підпис) Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «~~17~~» вересня 2024 року №1

Голова науково-методичної комісії

(підпис) Ганна ПАНАСЕНКО
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Культура комунікацій та професійна етика» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для ефективної та етичної комунікації в професійній сфері. Дисципліна спрямована на розвиток здатності будувати конструктивний діалог, враховувати культурні та етичні норми, а також створювати довірливі відносини у професійних спільнотах. Здобувачі вивчають принципи етики, важливість професійної репутації, особливості міжкультурної комунікації та способи уникнення конфліктів через неправильне розуміння або некоректну поведінку.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3 вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК7 здатність працювати в команді;

ЗК10 здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення;

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи;

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
	год.
Самостійна робота	
88 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

знати:

РН2. Демонструвати знання основних засад дипломатичної та консульської служби, специфіки та особливостей дипломатичного протоколу та етикету;

вміти:

РН11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово, з професійних і наукових питань.

РН17. Вести дипломатичне та ділове листування українською та іноземними мовами, працювати з дипломатичними та міжнародними документами.

РН18. Здійснювати діяльність у дипломатичній та інших суміжних сферах міжнародного співробітництва.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Етика професійного і ділового спілкування

Поняття про етикет, етику і культуру. Поняття про об'єкт і предмет етики професійного і ділового спілкування. Зв'язок між етикою, мораллю, моральністю. Взаємозв'язок спілкування і діяльності людей. Сутність спілкування. Інтерації у спілкуванні. Стилї спілкування. Сутність комунікацій і комунікативного процесу. Види комунікацій. Поняття про мету ділового спілкування. Відмінності ділового спілкування від побутового. Поняття про культуру ділового спілкування.

Тема 2. Культура ділового спілкування

Форми ділового спілкування. Види ділового спілкування. Фактори впливу на процес спілкування. Структура ділового спілкування. Імідж – сутність і поняття. Корпоративний імідж. Зовнішній вигляд ділової людини. Культура мовлення (загальне поняття). Культура почуттів і емоції у спілкуванні. Культура поведінки.

Тема 3. Індивідуальне діалогічне спілкування

Сутність і специфіка професійного діалогічного мовлення. Ділова бесіда як різновид професійного діалогічного мовлення. Принципи ділового спілкування. Рекомендації щодо ведення ділових бесід. Різновиди бесід. Прийоми проведення ділових бесід. Етапи бесіди. Переговори. Підготовка до переговорів. Схема ведення переговорів. Орієнтири проведення «Мозкової атаки». Організація діалогу як форми спілкування. Ознаки діалогу. Основні типи взаємодії учасників діалогу. Принципи організації діалогу.

Тема 4. Усне публічне мовлення. Культура мовлення ділової людини

Мовлення. Особливості усного мовлення. Помилки, яких слід уникати (Неправильний вибір слова. Розрізнення значень слова (лексичні помилки). Помилки у вимові слів (орфоепічні помилки). Граматичні помилки в словах (вибір правильного закінчення, синтаксичної форми). Неправильна побудова речень). Ознаки культури мовлення (змістовність, правильність і частота, точність, логічність і послідовність, багатство, доречність, виразність). Виразність мовлення. Художні засоби виразності мовлення. Види і жанри публічних виступів. Підготовка тексту виступу. Уміння розповідати. Вимова. Наголос. Чистота словника. Синтаксис усного мовлення. Індивідуальний стиль мовлення.

Тема 5. Організація ділового спілкування. Психологія ділового спілкування

Функції спілкування. Види спілкування. Рівні спілкування. Ділове спілкування, його особливості та рівні моральної культури. Способи ділового спілкування. Маніпуляція та актуалізація. Психологічні способи впливу. Моделі спілкування. Трансакційний аналіз. Стилї ділового спілкування. Засоби ділового спілкування. Індивідуальні та колективні

форми обговорення ділових проблем. Особливості бесід телефоном. Етикет стільникового зв'язку. Правила спілкування в електронному просторі. Публічний виступ у діловому спілкуванні. Алгоритм написання промови.

Тема 6. Культура ділового професійного українського мовлення

Офіційно-діловий стиль є одним із функціональних різновидів літературної мови, реалізується у формі документів, побудованих за єдиними для кожного жанрового різновиду правилами. Підстилі офіційно-ділового стилю: законодавчий, юрисдикційний, дипломатичний, адміністративний. У межах підстилів виділяють жанри (види): документальні (наказ, протокол, ухвала, заява, угода), інформаційно-ознайомлювальні (інформація, інструкція), власне інформаційні (оголошення, письмова інформація). Культура ділової мови передбачає оволодіння двома різними за характером нормами: 1) текстовими, які регулюють закономірності побудови документа, закономірності розгортання його змістової схеми; 2) мовними, які регулюють закономірності відбору мовного матеріалу для наповнення змістової схеми документа. Форми та реквізити документів. Мовне оформлення документів. Правила складання та оформлення документів регламентують державні стандарти.

Тема 7. Невербальні та вербальні засоби спілкування

Сутність невербального спілкування. Роль жестів у діловому спілкуванні. Невербальна комунікація. Параметри невербальної комунікації. Постава як засіб невербального спілкування. Передача інформації мімікою. Форми невербальної передачі інформації в міжособистісних стосунках. Невербальне спілкування в ділових ситуаціях. Мовленнєве спілкування або вербальна комунікація. Види, типи і форми ділового спілкування. Культура слухання. Культура говоріння. Значення переконуючого впливу в мовленнєвому спілкуванні. Вплив особистості на ефективність переконання. Логіко-психологічні правила конструювання повідомлень. Особливості мовленнєвого етикету.

Тема 8. Мистецтво правильно мислити і говорити

Культура мовлення. Уміння говорити. Поради з формування адекватного сприйняття. Навички озвучування тексту. Закони усного мовлення. Мовленнєвий етикет. Мовний етикет. Головне призначення етикету. Схема коду мовленнєвої ситуації. Структура мовного етикету. Етикетні одиниці, якими виражаються вітання. Формули із зазначенням прощання. Вислови вибачення. Мовленнєві одиниці, що супроводжують прохання. Формули подяки. Конструкції побажальної модальності. Формули привітань з будьякої нагоди. Типові фрази ритуалу знайомства. Звертання. Згода, підтвердження. Заперечення. Співчуття. Пропозиція, порада. Моральний етикет української науки. Етикетні вирази науковців. Мовний етикет, його структура.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
л		с	п	с. р.	л		п	лаб	інд	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Тема 1. Етика професійного ділового спілкування	15	2	1	1	11						

Тема 2. Культура ділового спілкування	15	2	1	1	11						
Тема 3. Індивідуальне діалогічне спілкування	15	2	1	1	11						
Тема 4. Усне публічне мовлення. Культура мовлення ділової людини	15	2	1	1	11						
Тема 5. Організація ділового спілкування. Психологія ділового спілкування	15	2	1	1	11						
Тема 6. Культура ділового професійного українського мовлення	15	2	1	1	11						
Тема 7. Невербальні та вербальні засоби спілкування	15	2	1	1	11						
Тема 8. Мистецтво правильно мислити і говорити	15	2	1	1	11						
Усього годин	120	16	8	8	88						

4. Теми семінарських та практичних занять

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Етика професійного і ділового спілкування	1
2	Тема 2. Культура ділового спілкування	1
3	Тема 3. Індивідуальне діалогічне спілкування)	1
4	Тема 4. Усне публічне мовлення. Культура мовлення ділової людини	1
5	Тема 5. Організація ділового спілкування. Психологія ділового спілкування	1
6	Тема 6. Культура ділового професійного українського мовлення	1
7	Тема 7. Невербальні та вербальні засоби спілкування	1
8	Тема 8. Мистецтво правильно мислити і говорити	1
Разом		8

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Етика професійного і ділового спілкування	1
2	Тема 2. Культура ділового спілкування	1

3	Тема 3. Індивідуальне діалогічне спілкування)	1
4	Тема 4. Усне публічне мовлення. Культура мовлення ділової людини	1
5	Тема 5. Організація ділового спілкування. Психологія ділового спілкування	1
6	Тема 6. Культура ділового професійного українського мовлення	1
7	Тема 7. Невербальні та вербальні засоби спілкування	1
8	Тема 8. Мистецтво правильно мислити і говорити	1
Разом		8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Етика професійного і ділового спілкування</p> <p>Письмовий аналіз кейсу: Прочитайте запропонований кейс про конфліктну ситуацію в діловому середовищі. Опишіть, які норми та принципи професійної етики були порушені, та запропонуйте можливі способи вирішення конфлікту з урахуванням етичних норм. Обґрунтуйте свою відповідь.</p> <p>Підготовка та презентація доповіді: Підготуйте коротку доповідь (5-7 хвилин) на тему "Роль етики у професійному спілкуванні: приклади з різних професій". Наведіть приклади ситуацій, де дотримання чи порушення етичних норм вплинуло на результати спілкування та ділової репутації учасників.</p> <p>Есе на тему: Напишіть есе (500-700 слів) на тему "Значення чесності та прозорості у діловому спілкуванні". В есе розкрийте, чому ці якості важливі для професійної репутації та довгострокових ділових відносин. Наведіть приклади з реальних чи гіпотетичних ситуацій.</p>	11
2	<p>Тема 2. Культура ділового спілкування</p> <p>Есе на тему: Напишіть есе (500-700 слів) на тему "Вплив національних та корпоративних культур на ділове спілкування". Розкрийте, як відмінності у культурі можуть впливати на ділові переговори та взаємодію. Наведіть приклади ситуацій, де незрозуміння через культурні відмінності призвело до проблем або, навпаки, сприяло успіху.</p>	11
3	<p>Тема 3. Індивідуальне діалогічне спілкування</p> <p>Підготовка сценарію діалогу: Напишіть сценарій діалогу між двома людьми, де один із них намагається переконати іншого прийняти його точку зору щодо певного питання (наприклад, впровадження нового проекту на роботі). Вкажіть, які методи переконання використовуються у діалозі, і поясніть, чому вони можуть бути ефективними чи неефективними. Обґрунтуйте свій вибір мовних стратегій.</p> <p>Есе на тему: Напишіть есе (500-700 слів) на тему "Роль емпатії в індивідуальному діалогічному спілкуванні". В есе розкрийте, як емпатія сприяє більш глибокому взаєморозумінню та покращенню спілкування, а також які техніки можна використовувати для прояву емпатії у розмові. Наведіть приклади з реальних чи гіпотетичних ситуацій.</p>	11

4	<p>Тема 4. Усне публічне мовлення. Культура мовлення ділової людини</p> <p>Підготовка та проведення публічного виступу: Підготуйте коротку промову (5-7 хвилин) на ділову тему (наприклад, презентація нового проекту, мотиваційний виступ для команди, ділова пропозиція). Запишіть свій виступ на відео або проведіть його перед однокурсниками. Потім проаналізуйте свою мову, звертаючи увагу на чіткість та логічність викладу, використання невербальних засобів (жести, міміка), темп та інтонацію. Вкажіть, що можна покращити для підвищення ефективності виступу.</p> <p>Аналіз успішних виступів: Перегляньте відеозаписи успішних публічних виступів відомих ділових людей (наприклад, TED Talks, виступи на конференціях). Напишіть звіт, в якому визначите ключові елементи, що сприяли успіху цих промов (структура, стиль викладу, використання прикладів, впевненість у поданні). Поясніть, як можна використовувати ці елементи у своїй практиці.</p>	11
5	<p>Тема 5. Організація ділового спілкування. Психологія ділового спілкування</p> <p>Створення плану організації ділової зустрічі: Складіть план ділової зустрічі або переговорів з огляду на такі аспекти, як мета зустрічі, структура, порядок виступів учасників, розподіл ролей та управління конфліктними ситуаціями. Подумайте, які психологічні прийоми та техніки можуть допомогти для більш ефективної взаємодії (наприклад створення комфортної атмосфери, використання компліментів, підтримка зворотного зв'язку).</p>	11
6	<p>Тема 6. Культура ділового професійного українського мовлення</p> <p>Підготовка ділового листа: Напишіть зразок офіційного ділового листа українською мовою (наприклад, запит, пропозиція, відповідь на скаргу). Зверніть увагу на структуру, стилістику, використання ввічливих формул і лексичну точність. Поясніть, які елементи культури ділового мовлення ви врахували та чому це важливо для успішної комунікації.</p> <p>Аналіз усного ділового виступу: Перегляньте відео із записом ділового виступу українською мовою (наприклад, презентація проєкту, мотиваційна промова). Проаналізуйте мовлення доповідача: структура виступу, чіткість формулювань, правильність використання української мови, стилістична грамотність. Напишіть короткий звіт, у якому зазначте, що було зроблено добре, а що потребує покращення.</p>	11
7	<p>Тема 7. Невербальні та вербальні засоби спілкування</p> <p>Аналіз відеозапису ділового спілкування: Перегляньте запропоноване відео з прикладом ділової зустрічі або переговорів. Проаналізуйте, які невербальні засоби (жести, міміка, поза, візуальний контакт) використовували учасники, і як вони доповнювали або, навпаки, суперечили вербальному спілкуванню. Напишіть звіт про те, як невербальні сигнали впливали на сприйняття сказаного та загальну атмосферу зустрічі.</p>	11
8	<p>Тема 8. Мистецтво правильно мислити і говорити</p> <p>Підготовка аргументованого виступу: Підготуйте короткий публічний виступ (5-7 хвилин) на будь-яку актуальну тему</p>	11

	<p>(наприклад, екологія, соціальні мережі, професійний розвиток). У своєму виступі використовуйте логічну структуру (вступ, основна частина, висновок), переконливі аргументи та конкретні приклади. Після виступу проаналізуйте, наскільки чітко та послідовно вам вдалося викласти свої думки, і що можна покращити у майбутньому.</p> <p>Аналіз техніки мислення і мовлення у відомих промовах: Перегляньте відеозапис відомої промови або інтерв'ю (наприклад, TED Talk або виступ політичного лідера). Зверніть увагу на те, як оратор формулює думки, використовує логічні зв'язки та аргументацію. Напишіть аналіз, у якому визначте сильні та слабкі сторони у викладі думок і виборі слів, а також як це вплинуло на загальне сприйняття промови.</p> <p>Есе на тему: Напишіть есе (500-700 слів) на тему "Чому важливо вміти чітко мислити і правильно висловлювати свої думки?". Розкрийте, як здатність логічно і ясно викладати свої ідеї впливає на професійний успіх та міжособистісні стосунки. Приведіть приклади ситуацій, коли неправильне або нечітке мислення і мовлення приводило до непорозумінь чи помилок.</p>	
Разом		88

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено.

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою «Культура комунікацій та професійна етика»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН2.	Демонструвати знання основних засад дипломатичної та консульської служби, специфіки та особливостей дипломатичного протоколу та етикету;	Лекція, пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань	Оцінювання результатів дослідження на семінарських та практичних заняттях; виконання творчих завдань, залікова робота
РН11.	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово, з професійних і наукових питань.	Лекція, робота з первинними та вторинними даними, презентація результатів досліджень	Оцінювання результатів дослідження на семінарських та практичних заняттях; виконання творчих завдань, залікова робота

PH17.	Вести дипломатичне та ділове листування українською та іноземними мовами, працювати з дипломатичними та міжнародними документами.	Лекція, робота з первинними та вторинними даними, виконання творчих завдань	Оцінювання результатів творчих завдань на семінарських та практичних заняттях; залікова робота
PH18.	Здійснювати діяльність у дипломатичній та інших суміжних сферах міжнародного співробітництва.	Лекція, пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), виконання творчих завдань	Оцінювання результатів дослідження на семінарських та практичних заняттях; виконання творчих завдань, залікова робота

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- участь в майстер-класах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблематики дисципліни (з підготовкою есе, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблематики дисципліни (підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних, семінарських та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді усного опитування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- оцінювання вмінь та навичок збирати та оброблювати дані.

На семінарських та практичних заняттях здобувач може отримати від 1 до 8 балів. Максимальна сума балів за поточним контролем складає **60 балів**.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікового завдання – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Заліковий білет складається із 40 тестових завдань.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Робота на семінарських та практичних заняттях, над командним и роботами тощо	виставляється здобувачу вищої освіти, який цілком і всебічно розкрив питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити; досяг цілей завдання, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці.	7-8
	виставляється здобувачу вищої освіти, який розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами; частково досяг цілей завдання, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, проте припускався певних помилок.	5-6
	виставляється здобувачу вищої освіти, який розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно; не досяг цілей завдання.	3-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який має наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при усній відповіді.	2
	здобувач розкрив питання у загальних рисах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	1
	здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання, не ознайомлений з джерелами, не може зробити висновків.	0

9. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (семестр), які здобувач отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи здобувача.

Оцінка успішності здобувача є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Разом	Залікова робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
7	7	8	8	8	8	7	7	60	40	100

T1, T2 ... – теми дисципліни.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна

1. Галацин К. Комунікативна культура майбутнього фахівця: монографія / К. Галацин, А. Хом'як. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 132 с.
- а. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролесв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ: Дух і Літера, 2020. 416 с.
2. Бралатан В. Професійна етика / В. Бралатан, Л. Гуцаленко, Н. Зdirko. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 252 с.
3. Еріксон Т. В оточенні ідіотів, або Як зрозуміти тих, кого неможливо зрозуміти: [поради для ефектив. спілкування] / [пер. з англ.]. Харків: Фоліо, 2018. 251 с.
4. Історичний розвиток цивілізацій у контексті глобалізації: ціннісний вимір : монографія / за ред. О.В. Зернецької, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2019. 317 с.
5. Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. Секрети успішного спілкування / Ларрі Кінг, Білл Гілберт; пер з англ. Дніпро: Моноліт, 2019. 204 с.
6. Меєр Ерін. Культурна карта. Бар'єри міжкультурного спілкування в бізнесі / пер. з англ. Київ: Наш Формат, 2020. 224 с.
7. Почепцов Г. Токсичний інфопростір. Як зберегти ясність мислення і свободу дії. Видавництво Віват, 2021. 384 с.
8. Україна у глобальному світі : колективна монографія / За заг. ред. В. В. Карпова. Рига: Izdevniecība "Baltija Publishing", 2020. 258 с.
9. Штомпка Пйотр. Моральні відносини та моральний простір // Штомпка Пйотр. Соціальний капітал. Теорія міжособистісного простору. Видавництво Дух і Літера, 2022. С. 165-224.

Додаткова

1. Арапакі М. В. Культура у соціальному просторі сучасного суспільства. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2021. № 4. С. 74-79. Бадью А. Етика. Нарис про розуміння зла = L'éthique. Essai sur la conscience du mal / пер. з фр. Вид. 2-ге змін. Київ: Комубук, 2019. 212 с.
2. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування: навч. посібник / Л. В. Барановська, Н. В. Глушаниця. Київ: НАУ, 2016. 248 с.
3. Бауман З. Моральна сліпота / З. Бауман, Л. Донскіс. Київ: Дух і Літера, 2014. 280 с.
4. Бауман З. Плинне зло. Життя без альтернатив / З. Бауман, Л. Донскіс. Київ: Дух і Літера, 2017-2022. 216 с.

5. Белкін І. В., Гонтарук Я. В., Трапаїдзе С. М. Культурна етика ділового спілкування як основа взаємодії між основними учасниками на ринку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. № 3 (36). С. 45-49.
6. Біблер В. Культура. Діалог культур. Видавництво Дух і Літера, 2018. 368 с.
7. Бова А. Ставлення населення України до морально-правових норм: (за матеріалами Всесвіт. дослідж. цінностей). *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2019. № 1. С. 135–136.
8. Боно Тім. Наука щастя. Коли лайки – це ще не все. Видавництво Книголав, 2020. 320 с.
9. Борг Джеймс. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Видавництво Фабула, 2019. 304 с.
10. Боришкевич І. І. Особливості етики ділового спілкування у сучасному ринковому середовищі. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2021. Вип. 17(1). С. 67-75.
11. Бралатан В., Гуцаленко Л., Здирко Н. Професійна етика. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 252 с.
12. Бугайова Н. М. Етичні та юридичні аспекти цифровізації особистості // Актуальні проблеми психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів: зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 жовтня 2021 р.). Київ: ДНДІ МВС України, 2021. С. 15-19.
13. Вознюк Н. Етика. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 300 с.
14. Гастінг Р. Netflix і культура / Рід Гастінг, Ерін Маєр; пер. з англ. К.: Віват, 2021. 352 с.
15. Герчанівська П. Е. Культурна ідентичність як ресурс суспільного розвитку. *Культура і сучасність: альманах*. 2021. № 2. С. 3-9.
16. Гладвелл М. Розмова з незнайомцями «Що слід знати про людей, яких ми не знаємо». Київ: КМ-Букс, 2020. 352 с.
17. Глуцук О. Г. Культура спілкування в нових реаліях інформаційно-комунікаційного середовища. *Вісник ХДАК*. 2019. Випуск 55. С. 7-15.
18. Головіна Н. І. Моральні проблеми сучасного суспільства і статус етики. *Філософські обрії*. 2017. № 38. С. 80-88.
19. Гордієнко К. О. Відчуження моральної відповідальності як чинник прояву кібербулінгу серед студентів. *Габітус*. Випуск 27. 2021. С. 147-151.
20. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т. Етика ділового спілкування. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
21. Джумагельдієва Г. Д. Механізм формування етичного кодексу в системі державного управління / Г. Д. Джумагельдієва, Л. В. Сергієнко, І. Г. Сергієнко. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 4. С. 125-129.
22. Добровольська В. Еволюція наукових поглядів щодо поняття культури. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 2. С. 76-87.
23. Дротянко Л. Г. Комунікації в соціальних мережах і феномен мультикультуралізму. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2019. № 1 (29). С. 16-21.
24. Духовність і мораль у сучасній Україні і світі: проблеми і перспективи: кращі доп. Всеукр. круглого столу, 13 листоп. 2018 р., Рівне / [наук. ред. Л. М. Шугаєва]. Рівне: Зень О., 2019. 35 с.
25. Єфімов М. М. Методика розслідування кримінальних правопорушень проти моральності: наукові та праксеологічні основи : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 392 с.
26. Єфімов М. Наукова полеміка стосовно генези розуміння моральності як наукової категорії. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 234-239.

27. Забіяка І. Лист у мережі інтернет як новий тип документа: морально-етичний та діловий аспект. *Український інформаційний простір*. 2019. № 1. С. 222-230.
28. Івашкевич Е. Психологічні особливості розуміння комунікативної поведінки людей з англomовних країн. *Проблеми сучасної психології*. 2021. № 51. С. 33-53.
29. Карон Жан-П'єр. *Гроші, гроші... етика*. Київ: НАІРІ, 2021. 168 с.
30. Карпчук Н. П. Морально-етичні проблеми інформаційної діяльності // Карпчук Н. П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації: навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2018. С. 451-504.
31. Клешня М. Роль традиційних цінностей культури у суспільному розвитку інформаційної доби. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2019. № 1. С. 135-140.
32. Козирев М. П. Комунікативні бар'єри спілкування та шляхи їх подолання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 1. С. 201-211.
33. Конюкова І. Я., Сидоровська Є. А. Цифровий етикет комунікативної культури ХХІ століття / *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал*. 2021. Т. 1. С. 26-30.
34. Корман М., Яремчук О. Етичні норми та принципи ділових комунікаційних процесів в освітньому середовищі // *Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції [м. Тернопіль, 20 травня 2021 р.]*. Тернопіль: ЗУНУ, 2021 С. 74-78.
35. Костенко Н. В., Скокова Л. Г., Наумова М. Ю. Зміщення культурних та інформаційно-комунікативних порядків в умовах пандемії COVID-19 / *Український соціум*. 2021. № 2. С. 40-58.
36. Криволапов М. Про деякі проблеми науки, культури і виховання моральної особистості в нашому суспільстві. *МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія*. 2018. Вип. 14. С. 123-128.
37. *Культуротворчі виміри людини в сучасному універсумі / за ред. М. М. Бровка*. Київ: Ліра-К, 2019. 380 с.
38. Курило О. Й. Вербальні та невербальні аспекти культури спілкування / О. Й. Курило, І. І. Розман. *Молодий вчений*. 2017. № 4.3. С. 114-118.
39. Кушнір Р. Мистецтво відповідального спілкування, або як знаходити глибоке порозуміння з іншою людиною. Видавництво Коло, 2017. 240 с.
40. Лаврецький Р. В., Лоза А. С. Етичні дилеми в соціальній роботі. *Молодий вчений*. 2017. № 12. С. 81-86.
41. Ланье Джарон. Десять причин видалити акаунт із соцмереж просто зараз. Видавництво Vivat, 2020. 176 с.
42. Леві С. Інсайдерська історія Facebook. Видавництво Book Chef, 2021. 528 с.
43. Лоцінін М. Етичні критерії цивілізаційного вибору / М. Лоцінін, Ю. Привалов, Ю. Сапелкін. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2019. № 1. С. 92-113.
44. Люта українська лайка: чим замінити російські матюки. <https://osvitoria.media/experience/lyuta-ukrayinska-lajka-chym-zaminyty-rosijski-matyuky/>
45. Меєр Ерін. Культурна карта. Бар'єри міжкультурного спілкування в бізнесі. Київ: Наш Формат, 2020. 224 с.
46. Мороз О. Як не стати овочем. Київ: Видавництво Vivat, 2021. 256 с.
47. Морщакова О. С. Моральнісні виміри психосоціальної тотожності особистості. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2018. № 21(9). С. 111-117.
48. Муазі Домінік. Геополітика емоцій. Як культури страху, приниження та надії змінюють світ. Видавництво Брайт Букс, 2018. 184 с.
49. Настояща К. Практики самопрезентації в інтернет-просторі: форми і тенденції. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2019. № 22(1). С. 20-28.
50. Олейник А. О. Роль символів емоції та їх значення у спілкуванні онлайн. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2022. № 3. С. 108-114.

51. Оленіна О. Ю. Інтернет-меми українського походження в культуротворчій практиці сучасного суспільства / О. Ю. Оленіна, Ю. О. Пічугіна. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2018. № 3. С. 77-81.
52. Онкович А. Соцмережа Фейсбук та інформаційно-психологічні операції. *Український інформаційний простір*. 2021. № 1. С. 206-220.
53. Отрешко Н. Транскультурність як сучасний науковий концепт у міждисциплінарному науковому просторі. *Культурологічна думка*. 2019. Том 16 № 2. С. 91-97.
54. Потапчук Т. Моральна відповідальність: основні складові поняття. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2017. Вип. 22. Ч. 1. С. 177-183.
55. Проценко О., Чубіна Т., Дмитренко М. Етика та інформаційна етика у комунікативному просторі сучасного суспільства. *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. 2022. Випуск 44. С. 98-104.
56. Радіонова Л. О. Знак і символ як форми комунікації культур у сучасних умовах. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Серія: Культурологія*. 2018. Вип. 27. С. 13-16.
57. Радутний О. Е. Мораль і право для штучного інтелекту та цифрової людини: закони робототехніки та «проблема вагонетки». *Інформація і право*. 2019. № 3(30). С. 78-95.
58. Резнік К. Комунікативна культура як складова культури спілкування особистості. *Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*. 2017. № 2. С. 268-280.
59. Рогожа М. М. Специфіка моралі доби плінної сучасності // Українські культурологічні студії : збірник наукових праць / гол. ред. А. Є. Конверський ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2019. №1 (4). С. 24-35.
60. Русаков С. С. Теоретична модель колообігу культури як культурологічний підхід у вивченні феноменів сучасної культури. *Питання культурології*. 2020. № 36. С. 24-37.
61. Салата Г. В., Бачинська Н. А. Культура і комунікація: як культура впливає на сприйняття інформації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 3. С. 80-87.
62. Сапольскі Р. Біологія поведінки. Причини доброго і поганого в нас. Київ: Наш Формат, 2021. 672 с.
63. Севрук І., Соколовська Ю. Суспільство, війна та морально-етичні ризики у перспективі майбутнього. *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. 2022. Випуск 44. С. 128-135.
64. Середюк Н. Г. Морально-етичний дискурс постмодерну: філософський аналіз. *Totallogy – XXI. Постнекласичні дослідження*. 2018. Вип. 35. С. 128-148.
65. Середюк Н. Г. Морально-етичний дискурс постмодерну: філософський аналіз. *Totallogy – XXI. Постнекласичні дослідження*. 2018. Вип. 35. С. 128-148.
66. Синовець О. Формування ідентичності, самопрезентації та управління враженнями в соціальній мережі «facebook»: соціологічні аспекти. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2020. № 11(2). С. 25-33.
67. Сінгер П. Війна лайків. Зброя в руках соціальних мереж: пер. з англ. / П. Сінгер, Е. Брукінг. Харків: Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2019. 319 с.
68. Слово про свободу й відповідальність. Видавництво Дух і Літера, 2018. 424 с.
69. Смаль Ю. Як я була ботом. Видавництво Комора, 2019. 152 с.
70. Соседко К. Д. Інтернет-мем як інтелектуальний продукт колективної творчості інтернет-користувачів. *Інтегровані комунікації*. 2019. № 2 (8). С. 117-122.
71. Стівенс-Давідовіч Сет. Усі брешуть, але інтернет знає твої думки. Видавництво K.Fund, 2018. 304 с.

72. Танчер В. В. Трансфігурація морально-ціннісних засад сучасних суспільств / В. В. Танчер, В. А. Плющ. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2020. № 5. С. 266-275.
73. Федій О., Федій Ю. Етика суб'єкт-суб'єктної взаємодії у сучасному освітньому середовищі. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2019. Вип. 20. С. 54-67.
74. Філіпова Л. Я. Роль комп'ютерної етики в формуванні інформаційної культури користувачів комп'ютерно-мережевого середовища (за книгою американського етика Дебори Джонсон). *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 3. С. 75-79.
75. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником; пер. з англ. Видавництво «Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. 240 с.
76. Фрір С. Без фільтрів. Інсайдерська історія Instagram. Видавництво Book Chef, 2020. 384 с.
77. Хансен А. Інстамозок. Як екранна залежність призводить до стресів і депресії. Київ: Наш Формат, 2020. 200 с.
78. Хижняк Л. М., Хижняк К. В. Феномен комунікативної культури в умовах упровадження технологій електронного навчання у вищій школі. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2015. Вип. 67-68. 2015. С. 197-206.
- а. Хижняк Л. М., Хижняк О. В. Брехня в комунікативному просторі: виклик перед «новою дипломатією» // *Європейська дипломатія у ХХІ столітті : матеріали ІІІ науково-практичного круглого столу (м. Харків, 18 грудня 2020 року) / за ред. Доценко О. М., Новікової Л. В., Червяцовой А. О. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. С. 115-119.*
79. Хижняк Л. М. Етика як атрибут електронної освіти. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. Вип. 37. Х.: Видавничий центр Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 2016. С. 222-226.
80. Храбан Т., Храбан І. Комунікативно-компенсаторні процеси в соціальних мережах. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2020. Том 11. № 2. С. 58-69.
81. Чернишов Д. Як люди думають. Видавництво «Моноліт Bizz», 2019. 272 с.
82. Чікарькова М. Ю. Сучасна культура: проблеми аксіології і термінології. Київ: Вид. дім Д. Бураго, 2018. 238 с.
83. Шаповал В. Онтологічні засади постсучасної моралі. *Філософські обрії*. 2018. Вип. 40. С. 84-96.
84. Якубовська М. Г., Масі Н. І. Еволюція соціальних комунікацій: становлення нової культурної реальності. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 2. С. 130-136.
85. Ярошенко Т. М. Етика сучасності: феномен гібридизації. *Український соціум*. 2017. № 1. С. 8-19.
86. Antoniuk Oleksandr. The code of corporate ethics as a necessity for the further development of corporate relations. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. № 2. С. 33-36.
87. Belkin I. V. Ethics of pedagogical communication in the context of the student development of science. *Colloquium-journal*. 2021. № 15 (102). Część 3. P. 37-42.
88. Cook J. Instagram Rules. The Essential Guide to Building Brands, Business and Community. Frances Lincoln, 2020. 256 p.
89. Соляник С. Ф. Віртуальна реальність як феномен культури інформаційного суспільства. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2021. № 2. С. 95-101.
90. Miller E. Here Are The Best Memes From The War In Ukraine. 2022. URL: <https://coffeordie.com/ukraine-war-memes/>
91. Milner R. M. The world made meme: Public conversations and participatory media. 2016. Cambridge, MA : MIT Press, 135 p.

92. Nechaienko, T., Solomenko, L. Speech Culture in Everyday Life of the Modern Man. *Cultural Studies*. 2019. № 35. P. 98-107.
93. Tancher Victor, Pliushch Valentyna. TRANSFIGURATION OF MORAL VALUES FOUNDATIONS IN CONTEMPORARY SOCIETIES. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2020. № 5. С. 266-275.
94. Theadaway C. & Smith M. Facebook Marketing: An Hour A Day. Wiley. John Wiley & Sons, LTD, 2010. 312 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Андрійченко Ж., Близнюк Т., Майстренко, О. Digital етикет та комунікації: тенденції та вимоги сьогодення. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-24>
2. Бенедек В., Кетteman М. Свобода вираження поглядів та Інтернет. Видавництво Ради Європи. 208 с. <https://rm.coe.int/168059936a>
3. Бредберрі Т. Вісім секретів ефективного спілкування. <https://life.nv.ua/ukr/blogs/zhiznenno-vazhnyu-navyk-vosem-sekretov-effektivnoy-kommunikacii-50066185.html>
4. Вербальний і невербальний аспекти культури спілкування. https://pidru4niki.com/20080215/kulturologiya/kultura_spilkuvannya_vimir_kulturi_mizhosobist_isnih_stosunkiv#50
5. Вишня Георгій. Глобальний стандарт етики штучного інтелекту: чи це можливо? <https://www.radiosvoboda.org/a/yunesko-hlobalnyu-standart-etyky-shtuchnoho-intelektu/31612648.html>
6. Гніт Ю. Соціокультурна ідентичність в умовах впливу процесу культурної глобалізації. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2017. № 3-4. С. 39-49.
7. Головченко В. Юридичні наслідки порушення морально-етичних норм. https://yurincom.com/legal_practice/analitychna_yurysprudentsiia/iurydychni-naslidky-porushennia-moralno-etychnykh-norm/
8. Гольцберг К. Підступні хитрощі в соцмережах. Що таке гостинг, мостинг, гетсбінг. <https://life.nv.ua/ukr/blogs/nova-etika-manipulyaciji-v-socmerezahah-internet-spilkuvannya-psihiologiya-50213135.html>
9. Гумор як складова культури спілкування. https://pidru4niki.com/19570411/kulturologiya/gumor_skladova_kulturi_spilkuvannya#93
10. Денисова І. Дозвольте вам представити, або Правила ділового знайомства. <https://esecretar.mcfra.ua/862310>
11. Етика віртуального спілкування. <http://www.pidpryemec.com/useful/management/%D0%B5thics-of-virtual-communication/>
12. Етикет мережевого спілкування. https://stud.com.ua/46882/etika_ta_estetika/etiket_merezhevogo_spilkuvannya
13. Етичні дилеми: типи, як з ними стикнутися та приклади. <https://uk.warbletoncouncil.org/dilemas-eticos-12971>
14. Етичні норми формального і неформального спілкування в мережі. <https://vseosvita.ua/library/eticni-normi-formalnogo-i-neformalnogo-spilkuvannya-v-merezi-286973.html>
15. Європейський кодекс поведінки для всіх осіб, які залучені до місцевого та регіонального врядування. 2018. 70 с. <https://rm.coe.int/168071b2e5>
16. Єлісеєва О. Ненасильницьке спілкування, або Як домовитися з тим, хто мене бісить. <https://www.work.ua/articles/work-in-team/2694/>
17. Ігнатова О. Європейський досвід міжкультурної комунікації в освіті і культурі. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in*

Professional Training Methodology Theory Experience Problems. 2023. № 68. P. 60–67. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-68-60-67>

18. Кого українці вважають сучасними моральними авторитетами? URL: https://24tv.ua/kogo_ukrayintsi_vvazhayut_suchasnimi_moralnimi_avtoritetami_n604079

19. Кодекс з захисту прав користувачів в кіберпросторі. <https://buklib.net/books/26288/>

20. Кодекс наукової етики Української федерації вчених. <http://e-csr.org.ua/node/117>

21. Кодекс поведінки (етики). 2021. <https://www.altbank.ua/storage/app/uploads/public/605/0ac/056/6050ac056e295114234333.pdf>

22. Коляда І. Г. «Робінзони» цифрового світу. *Культурологічний альманах*. 2023. № 1. С. 121–126. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.1.16>

23. Комп'ютерний сленг. Leet. Смайли. http://e-ethics-ua.blogspot.com/p/blog-page_4251.html

24. Кулик Є. В. До питання культури електронних комунікацій. http://e-ethics-ua.blogspot.com/p/blog-page_372.html

25. Культура ділового спілкування у міжнародному аспекті. https://pidru4niki.com/18421120/kulturologiya/kultura_dilovogo_spilkuvannya_mizhnarodnomu_aspekti

26. Культура ділового спілкування у міжнародному аспекті. https://pidru4niki.com/18421120/kulturologiya/kultura_dilovogo_spilkuvannya_mizhnarodnomu_aspekti

27. Культура і спілкування. https://pidru4niki.com/13500804/menedzhment/kultura_spilkuvannya

28. Культура спілкування в інтернеті. <https://lpcollege.com.ua/kultura-spilkuvannya-v-interneti>

29. Кушнір Р. Мистецтво відповідального спілкування, або як налагодити глибинне порозуміння з іншою людиною. [Електронна книга]. Видавництво Коло, 2017. 240 с. <https://www.yakaboо.ua/ua/mistectvo-spilkuvannja-2274762.html>

а. Літра Л. Громадська думка в Німеччині, Франції, Італії, Нідерландах і США. Як ці країни підтримують Україну та її прагнення стати членом НАТО? 2023. <http://neweurope.org.ua/analytics/gromadska-dumka-v-nimechchyni-frantsiyi-italiyi-niderlandah-i-ssha-yak-tsi-krayiny-pidtrymuuyut-ukrayinu-ta-yiyi-pragnennya-staty-chlenom-nato/>

30. Мартинюк В. М. Морально-етичні норми спілкування в мережевих комунікаціях. http://e-ethics-ua.blogspot.com/p/blog-page_5317.html

31. Мережевий етикет – що це? Особливості інтернет етикету. <https://aboutmarketing.info/internet-marketynh/netiquette/>

32. Мережевий етикет: тонкощі спілкування в Мережі для тих, хто не хоче уславитися невігласом. <https://alexus.com.ua/merezhevij-etiket-tonkoshhi-spilkuvannya-v-merezhi-dlya-tix-xto-ne-xoche-uslavitisya-neviglasom/>

а. Міщенко М. Громадська думка існує, але чи завжди її можна виявити? <https://razumkov.org.ua/statti/gromadska-dumka-isnuie-ale-chy-zavzhdy-ii-mozhna-vyiyavyty>

33. Ожеван М. А. Академічна доброчесність як політико-правова та морально етична проблема. *Стратегічна панорама*. 2019. № 2. С. 94-104. <https://niss-panorama.com/index.php/journal/article/view/88>

34. Опалюк О., Лісовий О. Соціокультурні та етнопсихологічні особливості спілкування. *Проблеми сучасної психології*. 2019. № 7. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2010-7.%p>

- а. Опубліковані результати опитування громадської думки у США: яка підтримка України? 2022. <https://www.radiosvoboda.org/a/chykazka-rada-opytuvannya-ssha-pidtrymka-ukrayiny/32094429.html>
35. Підтримка міжнародних союзів: опитування в Україні та Європі (4-10 липня, 2023). <https://pressclub.te.ua/novyny/pidtrymka-mizhnarodnyh-soyuziv-opytuvannya-v-ukrayini-ta-yevropi-4-10-lypnya-2023>
36. Посібник з прав людини для інтернет-користувачів та Пояснювальний меморандум. <https://tm.coe.int/16802e3e96>
37. Почепцов Г. «Війна четвертого покоління – це війна культур» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://vgolos.com.ua/articles/georgiy_pocheptsov_viyna_chetvertogo_pokolinnya__tse_viyna_kultur_255172.html.
38. Правила безпечної поведінки в Інтернеті. <http://gplyceum.org.ua/правила-безпечної-поведінки-в-інтерн/>
39. Правила мережевого спілкування. http://e-ethics-ua.blogspot.com/p/blog-page_8582.html
40. Правила поведінки в чатах та форумах. http://e-ethics-ua.blogspot.com/p/blog-page_520.html
41. Про спам і небажані повідомлення. <https://faq.whatsapp.com/general/security-and-privacy/about-spam-and-unwanted-messages/?lang=uk>
42. Разумов Дмитро. Мережевий етикет – що це? Особливості інтернет етикету. <https://aboutmarketing.info/internet-marketynh/netiquette/>
43. Рівні культури спілкування: офіційний, діловий, побутовий. <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/culture/11913/>
44. Рязанов А. С. Мем як комунікативна одиниця: синхронія та діячронія поняття. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації»*. 2019. № 14. С. 9-13. <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/14971>
45. Рязанов А. С. Символічно-смісловий аспект мемів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації»*. 2021. № 17. <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/17961>
46. Рязанов А. С. Символічно-смісловий аспект мемів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації»*. 2021. № 17. <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/17961>
- а. Салата Г. В., Бачинська Н. А. Культура і комунікація: як культура впливає на сприйняття інформації. 8 с. <https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/830/КУЛЬТУРА%20І%20КОМУНІКАЦІЯ.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
47. Світла В. В. Структурування громадської думки: політичні підходи та технології. <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/25/9.pdf>
48. Спіноза Бенедикт. Етика [Електронна книга]. https://www.bookovka.ua/uk/navchalna-literatura/249619etika.html?gclid=CjwKCAjwxZqSBhAHEiwASr9n9K1_YtVpGKW862psV-xLjoJ3GGqWv1AFBFshtrh_RltU9WqJt8YGZxoCdJEQAvD_BwE
49. Сjuta Г. Сучасна ділова культура. Усне і писемне спілкування [Електронна книга]. Видавництво Фоліо, 2019. 426 с. https://www.yakaboo.ua/ua/suchasna-dilova-kul-tura-usne-i-pisemne-spilkuvannja.html_media_popup_photos
50. Терлецька Н. Проблема трансформації людини та критерії «добра» та «зла» в метаантропології і трансгуманізмі. *Науково-теоретичний альманах Грани*. 2020. № 23(3). С. 64-72.

51. Ткаченко О. Яка небезпека чатує на активних користувачів Інтернетом? <https://persha.kr.ua/news/life/91422-yaka-nebezpeka-chatuye-na-aktyvnyh-korystuvachiv-internetom/>
52. Україна відзначає Всесвітній День безпечного Інтернету. http://e-ethics-ua.blogspot.com/p/blog-page_7866.html
53. Філіпова Л. Я. Роль комп'ютерної етики в формуванні інформаційної культури користувачів комп'ютерно-мережевого середовища (за книгою американського етика Дебори Джонсон). *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 3. С. 73-79. <http://journals.uran.ua/bdi/issue/view/14990>
54. Що таке програма соціально-емоційного та етичного навчання і як вона працює. <https://nus.org.ua/articles/shho-take-programa-sotsialno-emotsijnogo-ta-etychnogo-navchannya-i-yak-vona-pratsyuue/>
55. European Parliament Resolution on a Digital Freedom Strategy in EU Foreign Policy [Electronic resource]. – Available at: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2012-0374&language=EN>
56. European Parliament Resolution on a Digital Freedom Strategy in EU Foreign Policy [Electronic resource]. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2012-0374&language=EN>
57. Miller E. Here Are The Best Memes From The War In Ukraine. 2022. URL: <https://coffeordie.com/ukraine-war-memes/>
58. Moor J. M. What is Computer Ethics? / J. M. Moor [Electronic resource]. Available at: www.southernct.edu/organizations/rccs/
59. The European Group on Ethics in Science and New Technologies [Electronic resource]. <https://ec.europa.eu/research/ege/index.cfm>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі Zoom проводяться лекційні заняття. Семінарські/практичні та консультації, контроль самостійної роботи проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі **«Культура комунікацій та професійна етика»** <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=11527>